

Οκτάβιο Πας

Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

Εισαγωγικό σημείωμα, μετάφραση, σημειώσεις: Ντιάνα Μπόμπολου

Επίμετρο: Βίκτωρ Ιβάνοβιτς

Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Δεκέμβριος 1995, σ. 240, δρχ. 3500

Ο *Λαβύρινθος της Μοναξιάς* (1950) είναι το πρώτο και ίσως το σημαντικότερο δοκίμιο του Ο. Πας... Πρόκειται για μια βαθιά ψυχολογική τομή του χαρακτήρα του μεξικανικού λαού μέσω της αναδρομής στην ιστορική του πορεία από την ισπανική κατάκτηση μέχρι σήμερα...

Το κείμενο του Πας είναι ανεξάντλητο. Η γνώση του ιστορικού παρελθόντος της χώρας του βαθιά. Το οξύ και διεισδυτικό του βλέμμα, εργαλείο μοναδικό για την ανάλυση ενός τόσο σύνθετου και αντιφατικού παρόντος. Η προσπάθειά του να πείσει αυτόν τον λαό για τη μοναδικότητά του αγωνιώδης. Δεν μπορεί κανείς να 'χει ζωντανό παρόν έχοντας πίσω του ένα νεκρό παρελθόν. Μόνος του στόχος ν' αποκτήσει ο λαός αυτής συνείδηση της ιστορικής του συνέχειας...

Ο Οκτάβιο Πας δεν είναι ο αντικειμενικός αναλυτής μιας πραγματικότητας, είναι ο υποκειμενικός εκφραστής ενός κόσμου που τον αφορά προσωπικά και για τον οποίο έχει ειλημμένη θέση...

Ο *Λαβύρινθος* θα παραμείνει το «κλασικό» του έργο, το έργο που θα δημιουργήσει σχολή, το έργο που θ' αποτελέσει βίβλο για το μελετητή της μεξικανικής πραγματικότητας, το έργο που σήμερα –σαράντα πέντε χρόνια μετά τη συγγραφή του– είναι περισσότερο επίκαιρο παρά ποτέ. Οι εφιάλτες του Πας πριν από σαράντα πέντε χρόνια σήμερα αποτελούν πραγματικότητα.

ΝΤΙΑΝΑ ΜΠΟΜΠΟΛΟΥ (από το Εισαγωγικό σημείωμα)

Ο *Λαβύρινθος* –με την τρέχουσα και «αγοραία» συμβολική του σημασία: «περιπλάνηση με περίπλοκη και επικίνδυνη διαδρομή και αβέβαιο προορισμό»– είναι το κατ' εξοχήν έμβλημα της Ιστορίας...

Από τις πολλαπλές πτυχές του αρχετύπου και τις ισάριθμες οδούς προσεγγίσεώς του, ο Πας επιλέγει κυρίως δύο: τη *μύηση* και την *ανάλυση*. Για την ακρίβεια, το βιβλίο του υιοθετεί αφ' ενός τη δομή μιας «μυητικής πορείας», για να ξεναγήσει τον αναγνώστη ανά το λαβύρινθο, και αφ' ετέρου τη δομή μιας «ψυχαναλυτικής αφηγήσεως», προκειμένου να ασκήσει τη θεραπευτική κριτική του...

Ο λαβύρινθος, ύστερα από την προσέγγισή του από τον Οκτάβιο Πας (αλλά και χάρις σ' αυτήν), μεταβάλλεται από έμβλημα του αδιαπέραστου και αδιανόητου της ιστορίας σε σύμβολο της διαφάνειάς της.

ΒΙΚΤΩΡ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ (από το Επίμετρο)

Αναζητώντας την ταυτότητα του Μεξικανού, ο Οκτάβιο Πας, στο δοκίμιό του «*Ο λαβύρινθος της μοναξιάς*», πέτυχε να καταγράψει την ιστορία, τους πολιτισμούς, την ψυχολογία, τα λογοτεχνικά κινήματα, το ρόλο των διανοούμενων στο Μεξικό και να καταλήξει στο τελευταίο κεφάλαιο, με τίτλο «*Η διαλεκτική της μοναξιάς*», στην περιγραφή του σύγχρονου μοναχικού ανθρώπου, όπου και αν βρίσκεται.

ΒΙΚΗ ΤΣΙΩΡΟΥ (Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 10/12/95)

Ο Οκτάβιο Πας, μία από τις πλέον εξέχουσες πνευματικές φυσιογνωμίες του 20ού αιώνα, γεννήθηκε μεν στο Μεξικό, όμως μπορεί να χαρακτηριστεί «κοσμοπολίτης του πνεύματος», καθώς, χάρη στις διαδρομές της διπλωματικής καριέρας του, οι στενοί δεσμοί του με την ισπανοαμερικανική διάνοηση διευρύνθηκαν και εμπλουτίστηκαν από το ιδεολογικό σθένος και την υπόσταση άλλων πολιτισμών. Η Γαλλία του Μπρετόν και του υπερρεαλισμού, ο ορθολογισμός της Ιαπωνίας, η ινδική φιλοσοφία, αλλά και η ακαδημαϊκή εμπειρία του από την Οξφόρδη και το Χάρβαρντ, παρατάσσονται συγκροτώντας την persona, το εύρος και το βάθος του βραβευμένου με Νόμπελ Λογοτεχνίας (1990) ποιητή, δοκιμιογράφου και πολιτικού στοχαστή.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΟΥΒΑΛΗΣ (Ελευθεροτυπία, 23/11/95)